Број 136 У Новом Саду, у понедељак 23 јуна 1908 Година XLIII

„Застава“ излази сваки дан осим празника, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за целу годину 2 круне, на целу годину 4 кр за све стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Врзино коло у српско-хрватској коалицији.

Одавно смо тврдили, да је коалиција својом тврдоглавом тактиком довела Хрватску и Славонију у ћор-сокак из кога излаза нема унапред него само — унатраг. Шта више тврдили смо, да хрватско-српска коалиција није нити тражила каквог начина, да као већина поврати у земљи нормално стање. Тврдоглавошћу малога детета одбијала је сваку прилику, која јој се за то пружила, верујући у једну немогућност, да ће се угарска влада поклонити пред њеним захтевима. Уз то је ипак била толко смела, да је преко својих органа настојала уверити своје верне, да ће она у што краћем времену заузети свој лакоумно изгубљени положај. Разуме се, да од тога свега не беше ни мал истине осим то, да је коалиција лагала и играла дволичну игру, правећи се пред народом јуначна у одбрани „повређених права домовине“ а пред угарском владом играјући улогу једног „regierungsfähig“ кандидата

Несолидан основ у последње време, разнородни саставни елементи и од увек дволична игра напокон показаше ју у правој боји њене сиромашне богаштине, показаше јасно, да је у коалицији и одвећ бедно стање, а да би могла извести своје далекосежне науме. Оно што смо слутили па и непоуздано тврдили, то данас верујемо. Верујемо, да коалиција не зна, куд ће и шта да започне! верујемо, да коалиране странке једна против друге рове; верујемо да коалиције у правом смислу речи — више нема!

О томе нам је дала непобитна доказа хрватска странка права, која је у последње време хтела преко мађарске пучке странке, да сама без осталих корифеја коалицијонашких (од којих, изгледа, имаде велик „решпект“) реши „хрватску кризу“ и да сама завлада. Нећемо овде да разлажемо, на који се начин то требало збити, него нам је намера, да докажемо, да је процес распадања коалиције (који су поједине новине и сувише рано предсказивале) заиста сада почео и да је распад хрватско-српске коалиције само питање времена

Ако су коалицијонашке вође заиста покушавали у ово доба да „хрватску кризу“ реше, онда су ови покушаји хрватске странке права доказ, да су њезини планови јако раскрштавају са плановима осталих коалицијонаша.

То би значило, да се прваци коалиције нису могли сложити и да су према томе оставили једно другоме слободне руке, да сваки на свој начин тражи излаза из овог стања у Хрватској и Славонији. Ако би ово стајало, онда би већ то био довољан доказ да коалиција постоји само као име

Била би то и велика политичка наивност, па ћемо зато ипак дозволити коалиционашима толико политичке мудрости, да они ту погрешку нису учинили, даклем, да коалиција збиља постоји као једна целина.

Ако пак коалиција постоји de facto, онда овај покушај хрватске странке права значи, да је она збиља пронашла пута и начина за решење, али да га она није хтела приопћити централном одбору коалиције. У томе случају је јасно, да е хрватска странка права неискрена према својим осталим компањонима и да их је једноставно хтела изиграти. Заиста је овај њезин корак био јако смео и збиља су „праваши“ били уверени у сјајан резултат. — Тада би њима (само њима) припала влада у Хрватској Славонији, и један услов њиховог велико хрватског програма био би већ испуњен.

Карактеристично је у овоме случају то, да хрватска странка права ни једној осталој коалиционашкој групи није свој план приопћила него их је све ђутуре хтела изиграти

Ни са једном од тих група није хтела, да подели своју „бити имајућу“ владу зато, што ни једној није веровала и што их све скупа мрзи Коалицијонаши ваљда виде ту горку истину. Они морају и то видети, да је неко други био предестиниран од странке права да са њоме подели у оном сретном случају све сласти самосталних фотеља! Не Пејачевић, Кулмер, Николић, Лорковић и „велики Светозар“ него Старчевић, Павелић, Першић et consortes држали би са Загорцем, Тушканом, Бауером и Фра-Херубином Шеговићем у Хрватској и Славонији.

Ако и после овога случаја буду коалицијонашке новине трубили о њеној слози у коалицији, много мање паметних људи ће им веровати. А српски народ већ ће видети, да му не предстоји равноправност и јединство и братство него једна правашка влада на већ доста погуреним леђима. — Српски захтеви ће самосталцима можда и онда бити несувремени, а глас наш је био глас вапијућег у пустињи

Радикална странка ће доживети сатисфакцију, а самосталци фијасо, кад буду плакали за бившом коалицијом. Ради се само о мало времена!

Ваљда ће то бити време, да виде куда су забасали, јер ће их онда њихови доскорашња савезници уверити, да праваши само длаку мењају! А да ће то сигурно бити, уверени смо тим пре, што се је наша слутња о неслози у коалицији већ сада извршила, па ћемо се тако уверити, да су праваши само зато били несложни т. ј неверни. што им је милије, да у Хрватској владају Хрвати праваши са Хрватима Старчевићанцима него са Србима самосталцима.

Заиста и у политици би добро дошао какав Рентген и његове зраке, да увери самосталске политичке слепце, да ће бити изиграни.

М.

Нови Сад, 23 јуна

Једна неумесна одлука Новосадска занатлијска корпорација решила је у својој главној скупштини, да се има за бележника овог тела бирати такав човек, који поред потребне спреме мора потпуно владати мађарским, српским и немачким језиком. Ово је решење потпуно оправдано и правично, јер већи део овог тела чине Срби и Немци. Против тог решења међутим нашао се неки Мајер и другови, да уложе призив. И сад овдашњи велики капетан др. Влада Деметровић, као првостепена власт, доноси одлуку, којом уништава горе речено решење. Као разлог те своје одлуке навео је и то, да је по правилима овог тела званични језик мађарски и да правила чиновништву не прописују знање никаквог другог језика осим мађарског. — Даље, да би у смислу реченог решења били искључени, да буду чиновници овог тела, сви они угарски држављани који осим државног званичног језика не знају други језик, а то да „у Угарској не само да не би било правилно нити праведно, него не сме се ни дозволити, јер се не може довести у склад са мађарском државном идејом, шта више иде против ове“. Остављамо, да свак мисли како хоће о побудама, које су руководиле великог капетана при донашању ове одлуке, али морамо истаћи, да је она свакако неумесна. Иако правила овога тела не траже од чиновника својих знање других језика осим мађарског, само тело може да тражи, јер то правила тако исто и не забрањују. Да ли пак то стоји у складу са „мађарском државном идејом“, да ли је праведно и правично — сувишно је да ми доказујемо, ено министра Апоњија и Андрашија, за које нико неће рећи да не воде бригу о тој „државној идеји“. И Апоњи ено наређује, да се у мађарским учитељским школама као обвезан предмет има учити језик оне народности, у чијем је крају дотична школа. Министар Андраши пак наређује, да општински и окружни лекари морају знати језик оног народа, у којем живе. Ну наш велики капетан хоће да је „бољи“ од ове обојице. Толико за сада о овој ствари. Уверени смо пак, да ће наше занатлије уложити протест против ове неправилне и неправедне одлуке, а исто смо тако уверени, да ће виша власт баш с обзиром на праведност и правичност тај протест и уважити.

Нови Сад, 23. јуна.

Решена криза у Србији. Најновије вести из Београда нам јављају, да је дошло до споразума између старијих и млађих радикала. Преговори између обе групе трајали су више дана, нарочито међу млађим радикалима било је људи, који су по сваку цену хтели да осујете споразум. Но најзад је победио разбор и добро схваћени интереси Србије. Нову владу саставиће П. Велимировић који ће уједно бити и министар грађевина. Министар спољних вослова биће др. М. Милозановић, а уједно ће привремено отправљати и послове министра правде Министар финансија др. М. Поповић, а привремено ће водити и министарство привреде. Даље, министар просвете ће бити Андра Николић, унутрашњих дела Светозар Милосављевић, а војни министар Стеван Стевановић. Млађи радикали неће водити опструкцију ни против државног прорачуна, ни против трговачког уговора са Аустроугарском, но гласаће против Доцније ће се она привремена министарска места попунити људима из редова млађих радикала. Глас о споразуму старијих и млађих радикала обрадовао је сваког истинског српског родољуба, а разуме се ужасно озлоједио народњаке (либерале) и напредњаке Ови прете, да ће сада они повести опструкцију против нове владе.

Путујари Николића Подринског.

У 137. броју вајног „Србобрана“ дочепала „Заставу“ „спремна“ језичина „способнога“ Светозара због неког Гавранићева писма, па не штедећи пуста знања и „интелигенције“ размеће се пред својим телићима као оно ба̑ба Ђу̑ка кад баца карте!

...Елем: „из писања „Заставе“ излази, да су радикали ...“, па: „Застава“ доду̑ше не каже директно, али из свега излази, да су радикали...“

То је увод, који дреши врећу отрцаних циганских лажи, којима ти „народни борци“ пробијају уши својим вернима и убеђују блуне и блесане, како су „радикали пристали уз Рауха“ и како „радикали још и сада помињу Рауха и то много издашније него пре“..

Макар да су по сто пута изобличени и

утерани у лаж због тих и таквих нитковских денунцијација радикала, они бестидно лажу и полагују и по сто први пут!

Пристојни се људи тога гнушају блуне се и грохотом смеју, а оно троје око сиротог „Србобрана“ терају и даље свој занат.

Шта ћеш: такви су, образ им подноси. — па нека им је на част!

И онако није то главно у „чланку“, него је тек облигатна клевета, без које не би оно троје било „спремно“, „интелигентно“ и „способно“; главно је у тој ниској работи нешто друго наиме: путање Николића-Подринског.

Криво је Прибићевићу & Comp., што се изјаловила нада „златних бечких веза“ њихова моћнога госе и протектора те не постаде баном, па се упињу из петиних жила и истежу своје ропске шије теглећи његове путање пред заглупљеним својим телићима и вичући, е „се је Николић замерио горе великим делом баш због своје Србима пријатељске политике“.

Заиста је врхунац неваљалства и бестидности кад један лист, који се зове српски (Па још „Србобран“! Прим. слагача.) ропски служи српском одроду!

Да!

Јер др. Владимир Николић-Подрински, који вуче колено од Подриња и у чијим жилама тече српска крв, неће да је Србин, већ се признаје православним Хрватом!

И тога српског одрода, а баш зато што је тај и што ће га као таква помагати Хрвати свих странака, истакоше га самосталци као коалиционаша Кулмерове групе (хрватског самосталца) за посланичког кандидата у Земуну и у сред Српског Сијона, Карловаца, против кандидата српске народне радикалне странке и бесомучно предњачећи мајурским и земунским Франковцима протурише са неколико гласова у оба та српска среза негдашњег Куеновог комесара у тим истим градовима!

Спрам такова нитковлука још је римска издајица кориолан родољуб!

А Николић Подрински, да се за ту љубав и морално“ господи око „Србобрана“ одужи, назва уздајући се у своје „златне везе“ — радикале антидинастичарима!

Но када се те „златне везе“ изјаловише па и он и самосталци увидеше, е је заман прећерано, изумеше теда негда неку изјаву, у форми интервју а, како се је Николић шалио!

Јелте да су шаљиви и Николић и његове путунције око „Србобрана“, шаљиви баш као њихов „Стармлади“?!

Само што се свесни и поштени синови српског народа не могу на то да смеју, већ се гнушају таке работе!

Epaminondas.

Политички преглед.

Преговори хрватске коалиције са Мађарима. Како у мађарским, тако и у хрватским листовима већ од неколико дана писало се о неким преговорима, што су их водили чланови хрватске коалиције са неким мађарским посланицима. Стјепан Загорац изнео је и ток тих преговора у „Хрватској“. И сад одједном одричу се једни других као Петар Христа. Хрватска коалиција изјављује, да она званично није преговарала ни са киме, него су то чинили поједини њени чланови на позив неких мађарских посланика. Ови пак, нарочито баш Бела Раковски, изјављују да они нису тражили Хрвате, него су њих Хрвати салетали по саборским ходницима и друг де. О каквом меморандуму не може бити ни речи, нису га ни видели, а камо ли примили. Загорац пак тврди противно. Меморандум су вели, саставили и предали Ну ако је тако, настаје питање, у чије су име саставили и предали меморандум, кад се хрватска коалиција одриче званична учешћа у тим преговорима? Зар њих неколицина да су без знања коалиције подносили меморандуме? У читавом овом заплету једно је јасно, да је код чланова хрватске коалиције од свега претежнија жудња за владом и са те жудње вољни су преговарати и са лакајима министарским.

Јасно је још и то, да су и овог пута чланови хрватске коалиције добили звркку, да су и опет упућени, да једино преко бана и министра за Хрватску и Славонију могу преговарати. Знајући пак, колико ти „поборници за материнску реч“ жуде за владом — дочекаћемо и то.

Закон о екзекуцији. У суботу је у угарском сабору продужена и довршена и специјална расправа законског предлога о екзекуцији. Сабор је и у појединостима усвојио овај предлог, али са изменама Врло је важна допуна, што је поднео посланик Ђорђе Нађ. Он је предложио да уђе у закон, да се ни мировина удовица и сирочади, а тако исто ни мировина умировљених чиновника не може запљенити. Сабор је ту измену, односно допуну и усвојио. Тек после проглашене одлуке видели су, да су усвојили нешто (да је и мировина умировљених чиновника слободна од заплене) против чега је и министар и саборски одбор за правосуђе, па и већина сабора. Министар Гинтер одмах се саветовао са министром председником и саборским председником, те у смислу договора са овима хтео је у једном накнадном параграфу то да исправи, али сабор то није дозволио, јер би било против саборских правила. Министар Гинтер је морао повући свој предлог за допуну и сада ће гледати, да горња кућа одбије читав законски предлог, те ће тек при поновном претресу у посланичкој кући моћи исправити Нађову допуну. Према овоме овај важан закон неће моћи ступити у живот у оно време, како се мислило.

Чурушки лажов.

Добротом својих пријатеља дознао сам, да је чурушки поп Васа Тесф новић написао је дан чланак у 124 броју «Бранника», у којем говори о српској школи у Чуругу и у којем чланку криви мене, Дра Мату Мушицкога и целу радикалну странку, како ми ништа за српску школу у Чуругу учинили нисмо.

Да је поп Васа хтео бити објективан, он би моје цело писмо саопштио и онда би излишно било, да ја на његове лажи и једну реч трошим. Ала кад он мени јавно добацива, «да ми се вастило осушило, перо зарђало у ствари школа чурушких,» онда не остаје ни мени ништа друго, већ да изнесем ову целу ствар у правој својој светлости. Но да пређем на саму ствар

Чурушка црк. општина обраћа се Сабору ради повратка школског фонда и моли Сабор да он ову ствар узме у своје руке. Сабор уступа ову молбу Саборском Одбору, а Саборски Одбор мени на мишљење и поступак. Примивши ову ствар ја сам прво позвао и остале тајкашке општине, да ми у ствари школских фондова дају податке. — На овај мој допис одговориле су ми неке општине, да је код њих грунтовница у реду, неке пак, да су своје школске зграде променуле са политичком општином и добиле накнаду у земљи, а неке опет, да им је политичка општина њихов школски фонд одвела и на своје име грунтовно преписала. После овога ја сам у грунтовницама дотичних општина разгледао грунтовно стање и нашао сам, да су школска здања у неким општинама у грунтовници гласила на име «Илирске народне школе,» а у неким на име срп. нар. школе, али нигде нисам нашао, да су школска здања у грунтовници убележена била као вероисповедна (конфесионалн») школа. Тако је и у Чуругу грунтовно уписан школски фонд под именом: Фонд српских народних школа у Чуругу, а не и као фонд српских народних **вероисповедних** школа у Чуругу. Тада сам ја поднео моје правно мишљење саборском одбору, које овако гласи:

«Из овога материјала једва ако би се дала могућност, да се тражи ревиндикација школског фонда, јер по гласу грунтовног извода овај фонд носи назив фонда за српске народне школе у Чуругу, даклем не и за вероисповедне школе. Према томе не би црквена општина имала ни права атората на овај фонд не само са тога разлога, што не служи вероисповедно-школским целима, већ и зато, што је овај фонд за српске народне школе у Чуругу постојао много пре него што се организовала српска православна црквено школска општина у Чуругу, а што је иста општина од дана организације па до 24. марта 1878, дакле скоро 10 година руковала овим фондом, то још по себи није довољно, већ и потребно било, да се искаже, да је предаја овога фонда од стране политичке општине ако усљедила, што је ову предају и виша власт политичке општине потврдила, коју околност речена црквена општина у својој молби ни не дотаче, те према томе несумњиво је, да се ова ревиндикација школскога фонда само тако успешно даје извести, ако црквена општина у Чуругу може документарно исказати да је предаја школскога фонда српске црквене општине са пристанком више надворне власти политичке општине у Чуругу усљедила.

Према томе предлажем да се позове црквена општина у Чуругу, да накнадно расветли ову чињеницу, како је она дошла до руковања реченога школскога фонда и да на ову ствар све односеће се списе овамо прикаже.«

Из овог се дакле види, да сам ја код овакве суптилне ствари врло опрезно поступао и ја мислим, да међу правницима ово не може бити спорно нарочито после онога, што је већ пред угарским судовима слично питање на штету нашу решено. За доказ томе позивам се на парницу ради вероисповедног школског фонда у Златици и на парницу гардиновачке црквене општине против тамошње политичке општине, у којим су парницама решили угарски судови, да се морају дотична имања вратити политичким општинама јер закључак политичких општина није у своје доба добио потврду надлежних жупанијских власти. Ко у то не верује, нека затражи ове парничке списе код белоцркванског и односно новосадског краљевског судбеног стола, па ће се о томе несумњиво уверити. Овај мој извештај узео је саборски одбор на знање, и ја мислим, да је општина у Чуругу о томе извештена, јер не може се замислити, да би ово имао какве користи отуда, да ову ствар забашурује.

После овог након више од године дана обраћа се на мене др. Мушицки с молбом, да јавим црквеној општини у Чуругу, у чему стоји ствар повратка школскога фонда. Ја сам тада упутио истој општини дословно ово писмо:

Славној срп. правосл. црква. општини
у
Чуругу.

Добротом дра Мате Мушицког дошло ми је до знања, да ме сл. црква. општина криви, да у ствари ревиндикације т. зв. школског фонда никаква корака предузео нисам. У колико је ово једна тврдња, у толико је на неистини основана. Према томе ја сам од своје стране учинио све, што ми је у дужност спадало.

И овог пута хоћу, да у кратко изложим своје разлоге, који су ме руководили, да се ова парница за сам не може никако покретати.

Овај школски фонд основан је још од стране војничких власти, које су тада биле оно, што је данас у питању администрације политичка општина. Истина је, да је војничка власт основала фонд за издржавање срп. нар. школа, но не и срп. нар. вероисповедних школа. Тај школски фонд не носи конфесионалан карактер Но рецимо, да се у оном називу српско народни школски фонд подразумева и конфесија православна, јер друге српске-народне конфесије у Чуругу нема. Но и онда има једна врло велика запрека, а та је у томе, што нема црквена општина таквих школа: српско народних вероисповедних школа. Прво би се морала прибавити јавност српско-нар. вероисповедним основ. школама у Чуругу и кад буде таква школа постојала, тада би могла чурушка црк. општина тражити, да јој се приходи тог фонда имају издавати, и у колико пак руковање овим фондом није статуирано каквим статутом у корист политичке општине, имало би се тражити, да се и руковање овим фондом пренесе на срп. прав. црк. општину. Јасно је, да црквена општина мора најпре исказати, да је она сад примила дужност, да омогући похађање школа српској деци, а кад то искаже, онда може имати и право, да јој се на конту тог издржавања и школски фонд, евентуално приходи истог уступе.

Види се где стоји запрека. Најпре треба подићи вероисповедне школе и прибавити им јавност. Док нема нема титуле, а којим правом тражи црк. општина школски фонд, кад не издржава ни једну школу.

Коме ово није јасно, том је забадава гово-

рити. Ја дакле одбијам од себе, да ја спречавам, што општина не може да оствари, своје право. Зато молим, да се моја особа у будуће поштеди од неистинитих нападаја. Ако ко мисли, да је моје излагање неосновано, нека изађе на средину. Из леђа, иза бусије не могу дозволити, да се по мени удара.

С поштовањем

Др. Бранко Илић с. р.
фискал.

Мени је испод достојанства, да се упуштам у полемику са човеком, који се не стиди служити се лажју и своје пуно име на исту потписати.

Исто тако проглашујем инфамном лажи и ону тврдњу поп-Тесфановића у 118. бр. «Бранника», да је потпредседник и један одборник чурушке општине мени обијао прагове и да сам им ја утоке писао. Ја ниједног од ове двојице особно не познајем, а најмање сам им ја неке утоке писао, те за то ако поп-Васа Тесфановић ове своје тврдње у року од две недеље не докаже, проглашујем га хуљом и нитковом. Истина је, да су пре неких 20 дана били код мене двојица Чуружана — по свему судећи из противрадикалног табора — издавајући се за радикале, и молили мене, да се заузмем, да се избор двојице одборника потврди. Ја сам их учтиво одбио, да ја у епархијском административном одбору не седим као партизан, већ као судија, а какав сам ја као судија, то нека изреку суд они, који мој рад познају.

На остале мање лажи поп-Васе Тесфановића прелазим с презрењем јер лаже и не заслужују ништа друго, већ само презрење.

Др Бранко Илић

Избор пароха у Ђурђеву.

— *Допис.* —

Из Ђурђева добијамо ове редове: На пројутарње Ивандана обавиће се код нас избор пароха. Не бисмо писали о овој ствари, да се није нашло неколико људи, који хоће и овом приликом онако како не треба. Ми бисмо се лепо у миру, слози и љубави братски споразумели, да изаберемо између кандидата себи свештеника, који ће бити истински пријатељ цркве и народа, али се нашло неколико људи, којима је по сваку цену стало, да нас и овом приликом заведу, посеју међу нас раздор и омразу те да добијемо за пароха онога, који би свашта пре био само не пријатељ овоме народу. Баш ради тога хоћемо пред избор, да упозоримо своју браћу на злу намеру тих људи, да ми не би слепо наишли на лепак, те учинили грех и према себи и своме потомству.

Ми Ђурђевчани смо те „среће“, да имамо бележника по пореклу Србина, но који је — на жалост — сваке народности пре но што је у истину Србин. Од тог нашег бележника, прозваног „танцмајстора“ потиче скоро свако зло у нашем месту. Не само да нам у политичкој општини — где је наравно главни делокруг му — не цветају руже, но тај човек где-год може забада своје прсте, а где их он једном забоде — ту беријета нема. Неспреман у својој струци, па чак скоро и неписмен, па ипак свугде би хтео да је и он и да се и његова слуша и да и његоза важи. Он најбоље зна — зашто. Једино у црквену општину што није могао још да се увуче. Но при прошлом избору једне трећине скупштинара покушао је с помоћу својих брчних пера, да се достане и те части, да постане скупштинар. Али ће нас од те „среће“ваљада Бог и виша наша власт сачувати. Како би пак било нашој сиротој црквеној општини, када би се и у ту увукао наш „танцмајстор“, показују се предзнаци ево и пред избор пароха.

Наш „танцмајстор“ онакав, каквог га је Бог створио, својом памећу тешко да би могао онолико мутити, да нема својих верних помагача. А какви су ови и зашто су то, лако ће се свак досетити, ко иоле познаје наше место, кад кажемо да су то: поп Тоша Јозанов и учитељ Радослав Николић.

Поп Јозанова смо пре неких 15 година изабрали за парох. систематизованог помоћника; дочекали смо га најлепше; полагасмо у њега многе лепе наде, и ево га већ толико година међу нама, али од његова рада добра не видисмо. Па бар да је само то, али дочекасмо — ех, шта? — та довољно је, кад споменемо, да је у свему десна рука нашег „танцмајстора“. Много бисмо могли писати о његову раду, који се ама ни у чему не подудара са радом слуге олтара божјег и пријатеља и учитеља народњег, много, врло много би се дало писати, да скоро не бисмо били с тим готови. Споменућемо само једну „ситницу“. При комасацији нашег хатара, када нико не смеде гласати за омражену Чивуткињу Просниц — то учини наш поп Јозанов. А знате зашто? За једну мантију. Сиромах! Чивуткиња мора да га одева, а овамо је у низу неколико година скупио само 40 ланаца земље. Но то је, као што рекосмо ситница, али довољна, да се види какав је делија поп Тоша. Иначе, сваки народни покрет убијао је у главу, при сваком народном послу трудио се, да нас одведе за Голеш планину, као да је заклети непријатељ оног народа, у коме је поникао, коме треба да служи и који га храни. Није тешко погодити ни зашто је такав, та он сам вели, да чашица добра ризлингера, добра цигара свашта је кадра учинити. Наравно те чашице и цигаре често, врло често се јављају и у другом облику.

У осталом поп Јозанова је због његових „дела“ чак и конзисторија осудила, да за годину дана не може нигде компетовати и само доброти епископа, који му је казну снизио на пола године, има да захвали, што је овом приликом припушћен изборУ. Држимо, да је овим доста речено.

О Радославу Николићу тек реч, две. У доколици је учитељ, иначе „кшефгсман“, финансијер и да му је Бог — као што није испунио ону празнину у глави, — имали бисмо на своју несрећу још једног брата Шгајна са српским именом.

Толико о њима.

Међу кандидатима за парохијско место је и поп Тоша Јозанов. И његови присни — учитељ и „танцмајстор“ — заузели се свим силама да га народ изабере. Ко их зна, какви су сва тројица, томе се самом каже: зашто. Сачувај Боже и помисли, да је ради користи народне! И ту сада бива свашта. Од братска споразума, мира и љубави-ни трага. Ту се прети, обећава, заводи. Прети се отказом зајма из централине филијале, где споменута тројица ведре и облаче. Обећава се кнежевина, благајничка, ешкутска места. Једном су чак обећали, да ће му сина метнути за учитеља, као да је то таман у њиховој власти. Општински чиновници, плајаши, па чак и полицаји разлетели се по селу, те маме, заваде, обећавају, па и прете. Заиста, работа достојна само онаких људи, каква су та тројица.

Али све те подвале, смицалице разбиће се о свест и разбор нашег честитог народа. Нису деца наши Ђурђевчани, да се дају заварати празним обећањима и застрашити лудим претњама. Смутљивци превариће се у рачуну. Још живи дух оних старих Ђурђевчана, који су газили и давили се по мутњачи и напојени духом тим синови тих врлих Ђурђевчана помрсиће ђаволске рачуне. На дан избора знаћемо коме ћемо поклонити све поверење, знаћемо кога ћемо изабрати за свога пароха, у коме ћемо добити истинског учитеља и бранитеља. На дан избора неће се наћи ниједан свестан Ђурђевчанин, а да не да глас узоритом младом свештенику, сину дичне нам Шајкашке, Жарку Зиколици.

Спремајмо се браћо, на избор; пођимо сви као један са чистим срцем, мирном савешћу и чврстом одлуком, да бирамо за свога пароха: Жарка Зиколицу, човека који ће умети и хтети да поради у корист и добробит свога народа.

Шајкаш.

Позив на претплату.

1. јула 1908. године отварамо нову претплату на трећу четврт.

„Застава“ излази два пут дневно, а стаје као и до сад на три месеца **8 круна** за све оне који желе, да им се „Застава“ **дневно један пут** поштом шаље, а на месец дана **2 круне 70 потура**. — За оне, који желе, да им се лист шаље **два пут дневно** поштом стаје **9 круна 75 потура на три месеца**.

За Нови Сад стаје „Застава“, кад се двапут дневно шаље лист кући, **9 круна на три месеца**.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке и молимо све пријатеље истина да нас у овом послу помогну.

Обраћамо нарочиту пажњу на **„Заставине“ бројеве од петка, вечерњи и јутарњи број уједно** Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове а претплата за њих стаје **4 круна годишње а на три месеца 1 круна**.

Нови претплатници, који одма пошљу своју претплату за трећу четврт 1908. добијаће све до краја овог месеца бесплатно лист.

Најлакше се претплаћује **поштанском упутницом**.

По решењу управе, лист се ником **не сме** давати на вересију.

У Новом Саду, јуна 1908.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Вести из места и са стране.

Добро дело Женскога Сокола.

Оздашњи Женски Соко послао је о свом трошку четир малокрвне девојчице у Каменицу, да онде ради лечења проведу два месеца. За сваку девојчицу плаћа Соко по 40 круна месечно. Дело ово, и по принесеној новчаној жртви и по племенитој сврси, служи на част Женском Соколу.

† Генерал Игњатијев.

Из Петрограда јављају, да је умро генерал Игњатијев. Био је један од највиђенијих руских дипломата и нарочито се одликовао лукавошћу. Својим даром избио је још у раној младости на површину. Као младић од 24 године био је војнички заступник Русије на париском конгресу мира. По навршетку 26. године постао је генерал. Као младић од 28 година постао је посланик у Пекингу, а на три године доцније дошао је на чело одељењу за азијске ствари. У 32. години постао је послаником у Цариграду. Био је приврженик источне политике цара Петра Великог и радио је на том, да Русија ослободи балканске Словене и да их привеже за себе. Он је био покретач руско-турског рата од године 1877. и његово је дело био сан-стефански мир. За Александра III. био је неко време берлински посланик. 1888. године постао је претседник словенског добротворног друштва. На неку годину доцније сасвим се повуче из јавног живота.

Борба против пијанства у Италији.

У Италији, а нарочито у северном делу њеном, почиње пијанство да буде друштвена опасност. У Млецима и околним провинцијама од свих злочина пада 20 процената на пијанство. У самим Млецима сваки дан се дешавају изгреди, несреће и самоубиства, што их чине пијани дечаци и одрасни. Ради тога се у Млецима образовало пре пет година друштво за сузбијање алкохолизма. За ово време није показало никаквог успеха. Сад му се прикључило и једно просветно друштво. Ипак је слабо наде, да ће се на пољу сузбијања пијанства постићи већи успеси. Италија је земља производње вина. Годишње се у њој производи на 50 милијона хектолитара. И производници гоне владу, да учини све и сва, да се омогући што обилатија трошња вина. Ипак су власти учиниле неке потребне кораке против пијанства. Наредиле су, да се све крчме и места, где се продаје вино, имају затварати у свечанике.

IV. конгрес есперантиста.

Из Дрездена се јавља, да се онде чине припреме за четврти конгрес есперантиста (људи што се баве неговањем међународног језика есперанто). У одбор за припремање ушло је неколико виших државних чиновника. У дрезденској опери ће се том приликом давати Гетеов комад „Iphigenie“, преведен на есперанто језик. Варошке власти ће службено примити конгрес. И у протестантској и у католичкој цркви ће се држати служба на есперанто језику. По вароши ће за то време вршити службу двадесет четири полицајца, који знају есперанто језик. Они ће носити значке, да их учесници конгреса могу распознати и обавестити се о свему што им затреба. — Учесника ће бити из тридесет разних народа, око 2000

Српска академска омладина и аналфабетски курзеви.

Српско академско друштво „Шумадија“ у Прагу имајући у виду корист аналфабетских курзева и знајући добро колико је тежак и самопрегоран рад на том пољу, да би макар колико толико наградило труд појединица расписује ове награде: I. Почасну диплому добија онај Србин или Српкиња, који највише неписмених подучи читати и писати у доле назначеном року. II. Три дуката (30 К) награде добија онај академичар, или абитуријент, који по успеху буде стајао на другом месту. III. Два дуката награде добија онај академичар или абитуријент, који буде трећи. -- Ко рефлектује на ове награде, има најдаље до 10. новембра т. г. по н. к. поднети од ученика својих својеручно написану потврду о успеху. — За управни одбор: М. Поповић, председник; st. phil. Ж. Радуловачки, тајник.

Моторне ваздушне лађе и обрана обале.

Немачка влада је код Зепелина поручила дванајст моторних ваздушних лађа најновијега система, ради обране немачке обале на Северном Мору.

Брзојави „Застави“

Стигли 23. јуна

Угарски сабор.

Будимпешта. Примљен је закон о еквекуцији у трећем читању. Затим је Геза Ференци изнео законски предлог о уређењу поседа.

Штрајк.

Будимпешта. Штрајк радника у фабрици гаса траје још увек. Радници су молили министра унутрашњих послова да посредује у корист мира. Уједно су се потужили што војска врши послове у фабрици гаса.

Одговорни уредник: Константин Брадварević

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 4. јула 1908. год. — Оригинални недељни извештај будимпештанске филијале Српске Банке са будимпештанске житне и продуктне берзе.

Време: Целе недеље је било време понајвише топло и суво, а местимице је било кише и олује.

Стање усева: Са свију страна монархије стижу вести да је жетва у јеку а нарочито из Баната, Бачке и Срема јављају да су како са износом тако и са квалитетом овогодишње жетве врло задовољни. Напротив остале жупаније мађарске као пештанска и неке жупаније између Дунава, Тисе, Мароша и Кереша као и прекодунавске стране јављају слабије износ жетве. Нарочито се туже на припеку и сушу, која је наново наступила, те је врло много шкодила зоби, кукурузу и кромпиру, који је у Мађарској главна храна становништва. У добрим годинама биває род кромпира око 45,000 000 мтп, а ове године се таксира на половину. Истина да би пролетње усеве у неколико могла спасти добра и издашна киша, али би морало бити издашне кише по целој монархији.

Жито у иностранству: Посао је био чврћи, а промет мален.

Нова луцерна К 70·——80·—.

Мувар К 8·——9·—.

NOXIN

The „NOXIN“ Co.
Paris: 125 Rue Montmartre Budapest, VI.
Brüder Hochsinger.
London: E. C. 57. Chisvell Street.
Wien, XVIII/1. Willy Weingärtner Sempresner t.t Telefon 22149.

● Добија се у свима бољим радњама. ●

341 44—50

Стечај.

Овим се расписује стечај на распис два места стипендије: „Његова Величанства Франц-Јосифа I. за шајкашке општине: Чуруг, Жабаљ Ђурђево и Надаљ“.

Стипендија је за ниже разреде средњих школа 300 К., за више 400 К. — у месечним ратама унапред.

Молбенице се имају потписаном председништву поднети са овим прилозима:

1.) Крштено писмо.

2.) Сведоџба сиромаштва.

3.) Сведоџба надлежности горњих места.

4.) Школска сведоџба о свршеном I разреду средњих школа — па више.

5.) Лечничка сведоџба.

Компетенти при шиљању својих сведоџаба морају најмање добар успех показати.

Рок стечају траје од 1. јула до 1. августа по новом кал. о. г.

У Чуругу 1. јула 1908.

Василије Теофановић,
председник.

771 2—2

Издавачка књижарница А. Пајевића
(О. Ф. Обновић)
у Новом Саду.

Нови сензационални роман

Марино Маринели

роб на галијама или крвава ноћ у Венецији. Историјски роман из страховитог времена млетачке насилне владавине од Б. Г. Брила.

У роману ће бити 80 слика.

Излази сваки дан једна свеска а цена је свесци **само 5 филира.**

Претплата се шаље на месец (за 30 свезака) која износи са поштарином **К 2·—**

788 1—10

ГЛАВНИ КЊИГОВОЂА

потребан је **„Черлеској среској штедионици“** плата је **К. 2400.**

У дужност му спада све заводске послове самостално отправљати.

Захтева се знање дуплог књиговодства, као и знање српског, мађарског и немачког језика.

Они компетенти, који су дуже времена у новчаним заводима радили, са добрим препорукама имају првенство.

Рок за пријаву истиче 15 јули пон к.

УПРАВА.

794 1—8

МЛАЂИ ПОМОЋНИК

за

модно-мануфактурну и кратке робе трговину

који говори српски и мађарски биће одма акцептиран. — За адресу упитати у администрацији „Заставе“

738 1—3

За моју

трговину шпецераја и деликатеса требам за **1-ви септембар** једног доброг солидног и окретног

ПОМОЋНИКА

који је добар **детајлиста** и који потпуно немачки и мађарски говори, уједно требам одмах једног

ШЕГРТА

из боље куће, који је 14—15 год. стар здрав и окретан.

Велимир Радак
у Митровици

793 1—3

НА ЗНАЊЕ!

Имам на мојој пустари лежећу на Дунаву под Опавом у Банату преко **1000 ланаца**

ЛЕПА СЕНОКОСА,

који ће бити од прилике почетком августа за продају.

Трава ће се продавати у парцелама од 2 до 10 ланаца, а по жељи и у већим комадима.

Ради ближег извешћа ваља се на мене у Тител обратити.

791 1—3 **Лазар М. Јанковић.**

Србима из Угарске!

Моле се браћа Срби из Угарске, да нас са нашим новим подузећем потпомогну и да у место што пију страни селтерс, пију

српски селтерс

јер је код нашег селтерса по анализи, збир свију делова 9,21871 према туђем селтерсу од 6.676881 наш је много успешнији.

Исто молимо и препоручујемо Вам

● БУКОВИЧКУ КИСЕЛУ ВОДУ ●

која је за здравље врло корисна, и пије се како са вином исто и без вина са извора „кнеза Милоша Великог“ и „књаза Михајла“, јер иста истиче, како ју је Бог и природа створила, а така се и у боце пуни.

Подузимачи Српског Селтерса
и Аранђеловачке конворције и Буковичке киселе воде.

Ближа извешћа пошиљке и упуте даје **С. Белић** у **Земуну**, код кога се и стовариште налази.

686 6—10

МУШКА И ЖЕНСКА ПОМОДНА ТРГОВИНА
ПОТРЕБУЈЕ ДВА ДОБРА

СТАРИЈА ПОМОЋНИКА

који говоре српски, мађарски и немачки и **ВИШЕ ШЕГРТА** из боље куће.

Ступање одма.

ЧАВИЋ и ПОПОВИЋ
Нови Сад

787 2—2

ВЕЛИКО ИЗНЕНАЂЕЊЕ!

Никада више у животу таке прилике
500 комада за само 1 фор. 95 новч.

Један диван позлаћен прецисион анкер-сат, који ходи 36 сати, заједно са ланцем, добро ходи, на које се 3 године јамчи. — 1 помодна свилена краватна, 2 комада цепних марама, 1 прстен за господу са имитираним драгим камењем, 1 цигаршпиц са ћилибаром, 1 врло елегантан брош за женске (новост), 1 врло лепо огледалце за тоалету, 1 новчаник-1 пар дугмета за манжетне, 3 дугмета за груди, све дублезлато са патент-затварачем, 1 красан албум за слике са 10. слика најлепших на свету, 3 шаљиве стварчице, које изазивају велики смех за старо и младо, 1 писаћи прибор од никла, 20 важних ствари за коресподенцију и још 400 разних ствари за кућу неопходно потребних. Ове заједно са сатом, као и сам тај новац вреди, стаје само 1 фор и 95 новч.

Шаље се уз поузе е (Nachname) и ако се новац у напред пошље.

A. GELB, Krakau Postfach 40|a.

Ако се поруче ове гарнитуре, добија се бадава 1 елегантан енглески бријач.

795 1—1

СРПСКИ ДОМ

Кафана и рестаурација
у Митровици
на најлепшем месту

издаје се под најам.

Заинтересовани нека се обрате на
ПРЕДСЕДНИШТВО
српске правосл. црквене општине
у Митровици.

761 2—3

За моју шпецерајску и деликатеса трговину

потребујем једног вештог

ПОМОЋНИКА

који говори српски, немачки и мађарски и који је вешт аранжер излога. Који рефлектира на то место нека одма пошаље своју фотографију и који може одма ступити.

Милан Јовановић
у Белој Цркви (Fehértemplom.)

796 1—3

„ПРИЈАТЕЉ“

једино чисто српско православно друштво
исплатило је
46.000 К.
наследницима завештача својих.

ПОЗИВАМО

САМО Србе и Српкиње православне вере, који су здрави, пунолетни, или који нису преживели 52 гу годину живота свога, да се уписују у наше друштво.

ОДМАХ

издајемо друштвене обвезнице на 2000 К. чим који пријавник пошље у име уписнине и чланарине 8 К.

ПОЖУРИТЕ СЕ

са пошиљком уписнине, чланарине и своје тачне адресе.

НА ЗАХТЕВ

шаљемо тисканице и опширнији обавештај. Савесним скупљачима чланова, даћемо пристојну награду.

управа друштва „ПРИЈАТЕЉ“
„BARAT“ szerb egyesület SZEGED.

689 4—12

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.